



บทที่ 2

แนวความคิดและ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษา เรื่องสถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวจีนในสังคมไทยปัจจุบัน : กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์นิยมในกรุงเทพมหานคร แนวความคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ แนวความคิดที่เกี่ยวกับโครงสร้างครอบครัวและ เครือญาติ แนวความคิดที่เกี่ยวกับสถานภาพบทบาท และแนวความคิดในเรื่องการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม มีรายละเอียดดังนี้

ครอบครัว คือกลุ่มคนที่อยู่ในบ้านเดียวกันมีความสัมพันธ์กันในรูปแบบของกลุ่มปฐมภูมิ กลุ่มคนในครอบครัวอาจ เกี่ยวพันกันทางสายโลหิตหรือ เกี่ยวพันกันทางกฎหมายก็ได้ มีความรักและความ เอาใจใส่ต่อกัน สมาชิกของครอบครัวทุกคนมีสิทธิและหน้าที่ของตนโดยเฉพาะ¹ ลักษณะของครอบครัวที่สำคัญคือ ครอบครัว เป็นแหล่งผลิตสมาชิกให้กับสังคม เป็นหน่วยแรกที่สร้างบทบาทให้แก่สมาชิก และควบคุมสมาชิกให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสังคม เป็นวิธีที่ให้นุชนวัยได้สำเร็จความต้องการทางเพศ และมีการจัดแจงด้านเศรษฐกิจ ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือสำหรับผดุงครอบครัวให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้² ครอบครัวเป็นสถาบันมูลฐานซึ่งทำหน้าที่วางรากฐานให้แก่สถาบันอื่น ๆ ในสังคม สังคมได้วางหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตนในครอบครัว ซึ่งไม่มีแบบแผนตายตัว เช่น หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว สังคมถือว่าสามีควรเป็นผู้เลี้ยงดูครอบครัว ภรรยาเป็นผู้ดูแลบ้าน ภรรยาต้องเคารพและให้เกียรติสามี ถ้าครอบครัวใดปฏิบัติในทางที่ตรงกันข้าม ครอบครัวนั้นจะถูกตำหนิจากผู้รู้เห็น

¹ จูรี จุลละ เกศ, มานุษยวิทยาเบื้องต้น (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพร์พิทยา อินเตอร์ เนชั่นแนล, 2516), หน้า 70.

² ประสาท หลักศิลา, สังคมวิทยา (ฉบับปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม) (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2511), หน้า 199-200.

ครอบครัวมีอยู่ด้วยกันหลายแบบ แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเพียงสองแบบ เท่านั้น คือ ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) ตามปกติครอบครัวแบบนี้ประกอบด้วยพ่อแม่และลูก เท่านั้น แต่ในบางครั้งอาจมีญาติอาศัยอยู่ด้วย การที่มีญาติอาศัยอยู่มิได้ทำให้ครอบครัวเดี่ยว กลายเป็นครอบครัวแบบอื่นไป ก็เพราะว่าอำนาจของหัวหน้าครอบครัวยังมีอยู่อย่างสมบูรณ์ ครอบครัวแบบนี้ เป็นแบบของครอบครัวที่มีสมาชิกเพียงสองชั่วอายุคน ครอบครัวเดี่ยวเกิดขึ้นได้ง่ายและสลายตัวได้ง่าย ครอบครัวขยาย (Extended Family) หมายถึง ครอบครัวที่ประกอบไปด้วยครอบครัวเดี่ยวอย่างน้อยที่สุดสองครอบครัวขึ้นไป ครอบครัวขยายมักจะอยู่ในสังคมที่มีการจัดระบบญาติสายเดียว เช่น ระบบครอบครัวของจีน ครอบครัวแบบนี้จะมีอายุ ยืนยาวมาก³

หน้าที่ของครอบครัว แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

1. หน้าที่หลักและเป็นสากล (Basic and Universal Function) มีดังต่อไปนี้ การสร้างสมาชิกใหม่ให้กับสังคม การให้ความรักแก่สมาชิกสังคม การระบายนความต้องการทางเพศ การป้องกันและคุ้มครองเด็กให้ได้รับความปลอดภัย
2. หน้าที่ตามประเพณี (Traditional Function) มีดังต่อไปนี้ หน้าที่ทางด้านเศรษฐกิจ หน้าที่ทางด้านสังคม หน้าที่ทางด้านศาสนา หน้าที่ทางด้านวัฒนธรรม หน้าที่ทางด้านสันตนาการ

ในการศึกษาเกี่ยวกับครอบครัวนี้ มักจะศึกษาความสัมพันธ์ไปกับการศึกษาเรื่องระบบเครือญาติ (Kinship System) ครอบครัวไม่ว่าจะเป็นประเภทไหนก็ตาม เป็นส่วนหนึ่งของระบบเครือญาติทั้งสิ้น ความรู้ในเรื่องระบบเครือญาติช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องทางเศรษฐกิจ การเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การโอนมรดก ที่มาของอำนาจ และบทบาทของผู้ชาย และผู้หญิงในกิจการต่าง ๆ ระบบเครือญาติ คือ ระบบที่เกิดจากการประสานกันของสถานภาพและบทบาทของบุคคลซึ่งได้รับการพิจารณาจากสังคมว่าเกี่ยวข้องกันโดยการสืบสายโลหิต

³

Leonard Broom and Philip Selznick, Principles of Sociology, 4th ed. (New York : Harper & Row, Publishers, Inc., 1970), pp. 99-102, 142-143.

การสมรสหรือการรับบุตรบุญธรรม ระบบเครือญาติไม่เพียงแต่ระบุว่าใคร เป็นญาติของใคร เท่านั้น แต่ยังกำหนดหรือระบุแบบอันเหมาะสมในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างญาติต่อญาติในลำดับต่างกันด้วย⁴ อาจจัดลำดับของเครือญาติตามความสัมพันธ์ทางสายเลือด (Consanguineous kinship) ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลมีความเกี่ยวข้องกันเนื่องจากมีบรรพบุรุษร่วมกัน โดยยึดหลักการจัดลำดับกันในด้านอาวุโสก่อนหลัง แบ่งเป็นการจัดลำดับญาติที่ให้ความสำคัญแก่ทั้งสองฝ่าย (Bilateral kinship) และเพียงฝ่ายข้างบิดาหรือข้างมารดาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเท่านั้นที่มีความสำคัญ (Unilateral kinship) ถ้าญาติฝ่ายบิดาเป็นฝ่ายสำคัญ เรียกว่า Patrilineal kinship ฝ่ายชายหรือฝ่ายสามีเป็นใหญ่ (Patriarchal kinship) มีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทรัพย์สินของครอบครัว การตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ สมาชิกของครอบครัวที่เป็นหญิงหรือญาติฝ่ายหญิงมีฐานะทางสังคมต่ำมาก และส่วนมากแล้วมักจะไม่ได้รับการนับถือว่าเป็นญาติเสียด้วยซ้ำ ถ้าญาติฝ่ายมารดาเป็นฝ่ายสำคัญ เรียกว่า Matrilineal kinship ฝ่ายหญิงหรือฝ่ายภรรยาเป็นใหญ่ (Matriarchal kinship) ซึ่งจะมีลักษณะตรงกันข้ามกับที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้การจัดลำดับของเครือญาติตามความสัมพันธ์ที่เนื่องมาจากการสมรส (Conjugal kinship) ถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาเป็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและมีความสำคัญที่สุด ความสัมพันธ์ที่มีต่อบิดามารดาและญาติอื่น ๆ ของคู่สมรสมีแต่เพียงเล็กน้อย ดังจะเห็นจากการที่แยกตัวออกมาอยู่ต่างหากเฉพาะครอบครัวที่สมรสใหม่⁵ ระบบเครือญาติของชาวจีนยึดหลักการนับเครือญาติทางสายเลือด เป็นสำคัญ เน้นในเรื่องอาวุโส เพศ ความแตกต่างในการเป็นญาติฝ่ายข้างบิดาหรือมารดา ดังนั้นสรรพนามที่ใช้เรียกเครือญาติจะแสดงให้เห็นถึงสิ่งเหล่านี้ด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของบุคคลแต่ละคน

เนื่องจากความเจริญด้านเทคโนโลยีและสังคม ระบบครอบครัวก็ได้รับอิทธิพลจาก

⁴ อู๋หยั หิรัญโต, สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา (กรุงเทพมหานคร : ห.จ.ก.ทิพย์อักษร, 2526), หน้า 125-126.

⁵ สนิท สมัครงการ, มีเงินก็นับว่าน้อง มีทองก็นับว่าพี่ ระบบครอบครัวและเครือญาติของไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เฟื่องอักษร, 2519), หน้า 5-8.

ผลความเจริญนี้ด้วย ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในครอบครัวขึ้น โดยรูปแบบและการปฏิบัติต่อกันภายในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นไปตามวิวัฒนาการของสังคม ผลการเปลี่ยนแปลงเป็นต้นเหตุทำให้สมาชิกภายในครอบครัวได้รับทัศนคติใหม่ ๆ ซึ่งถือว่าแปลกไปจากทัศนคติที่มีและประเพณีปฏิบัติมาแต่ดั้งเดิม ในสังคมปัจจุบันถึงแม้จะยกย่องให้สามีเป็นหัวหน้าครอบครัว แต่ความคิดของคนก็มีความโน้มเอียงไปในทางที่จะทำให้สามีและภรรยาเสมอภาคกันในครอบครัวซึ่งสามีและภรรยาเป็นผู้หารายได้ร่วมกัน ความเสมอภาคระหว่างสามีและภรรยาจะมีมากขึ้น ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิของสตรียิ่งจะทำให้สามีภรรยาเท่าเทียมกันยิ่งกว่าเดิม

สำหรับแนวความคิดในเรื่องสถานภาพและบทบาท สถานภาพ (Status) คือ ตำแหน่งหรือหน้าที่การงาน ซึ่งกำหนดขึ้นในระบบของสังคม และมีระเบียบหรือรหัสสถานภาพสำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติของตำแหน่งหรือสถานภาพนั้น ๆ คู่กันไปด้วยเสมอ⁶ นอกจากนี้สถานภาพยังหมายถึง สิทธิหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และมักจะมีความหมายเป็นการเปรียบเทียบความสูงต่ำในสังคม กล่าวคือบุคคลมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่นเคารพยกย่องแค่ไหน ในขณะที่เดียวกันสถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างไร สถานภาพ⁷ เป็นสิ่งเฉพาะบุคคล และทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น สถานภาพอาจจะจัดแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1. สถานภาพโดยกำเนิด (Ascribed Status) เป็นสถานภาพที่ได้มาโดยเงื่อนไขทางชีวภาพและสังคม ซึ่งได้แก่ สถานภาพทางวงศ์ตระกูลญาติ สถานภาพทางอายุ สถานภาพทางเพศ สถานภาพทางเชื้อชาติ สถานภาพทางถิ่นกำเนิด และสถานภาพทางชั้นสังคม
2. สถานภาพที่ได้มาโดยความสามารถ (Achieved Status) เป็นสถานภาพที่ได้มาภายหลังอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความสำเร็จของการกระทำของตน ซึ่งได้แก่ สถานภาพทางการสมรส สถานภาพทางบิดามารดา สถานภาพทางการศึกษา สถานภาพทางอาชีพ และสถานภาพทางการเมือง

6

Leonard Broom and Philip Selznick, op.cit., pp. 44-45.

7

ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง, "สถานภาพและบทบาท," คำบรรยายวิชาสังคมวิทยา

บุคคลคนเดียวมีสถานภาพมากกว่าหนึ่งเสมอไป สังคมจึงเป็นศูนย์รวมของสถานภาพต่าง ๆ และจากการมีสถานภาพนี้เองทำให้มนุษย์สามารถติดต่อสัมพันธ์กัน โดยอาศัยสถานภาพของแต่ละบุคคลเป็นหลักในการติดต่อเกี่ยวข้องกัน และสถานภาพจะเป็นกุญแจที่ทำให้เราเข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม การที่เรามีปฏิกริยาโต้ตอบกันนั้น เป็นเรื่องของสถานภาพเสียเป็นส่วนใหญ่ไม่ใช่เรื่องของบุคคล⁸ สถานภาพบางสถานภาพสังคมถือหรือยอมรับว่าสูง และมีความสำคัญหรือมีอำนาจมากกว่าอีกสถานภาพหนึ่ง ส่วนสถานภาพใดจะสูงกว่าระดับสถานภาพอื่นอย่างไรมัน ในแต่ละสังคมอาจไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของคนในสังคมนั้น เช่น ในสังคมจีนถือว่าผู้ชายเป็นใหญ่ในครอบครัวสตรีมีสถานภาพที่ต่ำมาก ผู้มีอาวุโสสูงกว่าย่อมได้รับความเคารพนับถือจากผู้มีอาวุโสน้อยกว่า เช่นนี้ เป็นต้น

บทบาท (Role) คือการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ ดังนั้นมนุษย์แต่ละคนจะมีบทบาทมากมาย ยิ่งสังคมซับซ้อนมากขึ้นเท่าใดบทบาทจะยิ่งแตกต่างกันไปมากขึ้นเท่านั้น เพราะบางบทบาทคนธรรมดาสามัญปฏิบัติได้ แต่บางบทบาทก็ต้องอาศัยความชำนาญพิเศษที่มีคนเพียงไม่กี่คนทำได้ บทบาทมีความสัมพันธ์กับสถานภาพมาก ทั้งนี้เพราะเมื่อสถานภาพเป็นที่รวมแห่งสิทธิและหน้าที่แล้ว บทบาทก็เป็นลักษณะที่เคลื่อนไหวของสถานภาพ คือการใช้สิทธิและหน้าที่ให้บังเกิดผลนั่นเอง⁹ แต่ในบางครั้งการมีสถานภาพก็ไม่จำเป็นต้องมีบทบาทเสมอไปหรืออาจจะไม่มีบทบาทโดยไม่ต้องมีสถานภาพก็ได้ บทบาทมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับเรื่องการแข่งขัน บทบาทจะกำหนดความรับผิดชอบที่ตายตัวกับงานทุกชนิดว่าจะต้องทำอย่างไร เป็นสิ่งที่คนทั่วไปในสังคมหวังจะให้ปฏิบัติ หรือเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพนั้น ๆ พึงกระทำ อย่างไรก็ตาม บุคคลที่มีสถานภาพเดียวกันอาจจะมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติส่วนตัวของ

⁸ สุภัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2525), หน้า 30.

⁹ Robert R. Bell, Marriage and Family Interaction, 4th ed. (Illinois : The Dorsey Press, 1975), pp. 18-20.

บุคคลด้วย เช่น ลักษณะอุปนิสัย ความสามารถ การอบรมสั่งสอน¹⁰

การศึกษาเรื่องสถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวจีนในสังคมไทยปัจจุบัน อาศัยแนวความคิดเรื่องสถานภาพและบทบาทเพื่อศึกษาดูถึงสถานภาพและบทบาทของสตรีว่ามีลักษณะเป็นเช่นใดเป็นพื้นฐานในการนำมาวิเคราะห์เพศเป็นลักษณะข้อเท็จจริงทางชีววิทยาเป็นสถานภาพโดยกำเนิดของบุคคลที่มีความสำคัญมาก และทำให้บุคคลมีบทบาทและหน้าที่ต่างกัน การมีบทบาทและหน้าที่ต่างกันนี้ ทำให้บุรุษมีสถานภาพสูงกว่าสตรีทั้งในด้านครอบครัว สังคม การเมือง และเศรษฐกิจ สถานภาพเช่นนี้ปรากฏอยู่ทุกยุคทุกสมัย งานต่าง ๆ และลักษณะชีวิตของครอบครัว ถูกจัดและแบ่งเป็นกลุ่มของบทบาท โดยสมาชิกแต่ละคนของครอบครัวจะถูกจัดให้มีบทบาทเฉพาะของตนเอง และเมื่อกลุ่มของกิจกรรมได้ถูกสร้างขึ้นมาครั้งหนึ่งแล้ว สมาชิกซึ่งเป็นผู้ทำกิจกรรมนั้นจะถูกคาดหวังให้ทำกิจกรรมส่วนที่เป็นของเขาต่อไป ในสมัยที่ครอบครัวเป็นศูนย์กลางการผลิต จะมีลักษณะของการรับผิดชอบร่วมกันในการผลิตระหว่างบุรุษและสตรี ต่อมาเมื่อระบบเศรษฐกิจแบบเงินตราเกิดขึ้น ทำให้ส่วนใหญ่บุรุษกลายเป็นตัวแทนในการผลิตแต่ผู้เดียว ส่วนสตรีก็คงทำงานเฉพาะส่วนที่เป็นงานบ้านและลดการมีส่วนร่วมช่วยเหลือทางเศรษฐกิจในครอบครัวลง การที่เป็นเช่นนี้มีผลถึงความสัมพันธ์ในครอบครัว คือเกิดรูปแบบที่บุรุษเป็นใหญ่ในครอบครัวโดยอัตโนมัติ บุรุษมีอำนาจในการตัดสินใจในครอบครัวอย่างสมบูรณ์ ฉะนั้นอำนาจของบุรุษในครอบครัว จึงมิใช่เป็นการยึดติดอยู่กับความเชื่อโดยประเพณีว่าเพศชายต้องเป็นใหญ่ แต่ความเชื่อเช่นนี้เป็นผลมาจากการที่บุรุษมีบทบาทเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว และครอบครัวเป็นสิ่งที่อยู่ภายใต้ชีวิตทางเศรษฐกิจ ทำให้บทบาทของสตรีกลายเป็นเพียงบทบาทประกอบของบุรุษ¹¹ ลักษณะความสัมพันธ์เช่นนี้จะสามารถดำรงอยู่ต่อไป ถ้าบุรุษยังเป็นผู้กุมอำนาจทางเศรษฐกิจอยู่ แต่ถ้าพื้นฐานทางเศรษฐกิจของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป แน่นนอน

¹⁰

Leonard Broom and Philip Selznick, Essentials of Sociology, 5th ed. (New York : Harper & Row, Publishers, 1975), pp. 35-38.

¹¹

Ralph H. Turner, Family Interaction (New York : John Wiley & Sons, 1970), pp. 263-268.

ที่ว่าบทบาทระหว่างบุรุษและสตรีก็จะต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ปัจจุบันโครงสร้างของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การแบ่งงานโดยถือหลักเพศน้อยลง สตรีมีส่วนรับภาระในทางเศรษฐกิจเคียงบ่าเคียงไหล่กับบุรุษ ทำให้การทำหน้าที่ในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปด้วย อย่างไรก็ตามเพศหญิงก็ยังต้องเผชิญกับข้อจำกัดต่าง ๆ อยู่มาก นอกจากนี้ภายในครอบครัวหนึ่ง อาจมีคนที่เป็นสตรีอยู่หลายคนแต่ความหมายความสำคัญของแต่ละคนนั้นแตกต่างกันไป ความแตกต่างนี้เกิดขึ้นเพราะแต่ละคนมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการนำแนวความคิดเรื่องสถานภาพและบทบาทมาวิเคราะห์ นอกจากจะทำให้ทราบว่า สตรีควรจะมีสถานภาพและบทบาทอย่างไรแล้ว ยังจะทำให้ทราบว่าสตรีในแต่ละฐานะ จะมีสถานภาพและบทบาทแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

สรุปการนำแนวความคิดเรื่องครอบครัวมาศึกษา ก็เพื่อต้องการดูว่า ครอบครัวจีนในปัจจุบันมีลักษณะครอบครัว เป็นแบบครอบครัวขยายหรือครอบครัวเดี่ยว เพราะลักษณะครอบครัวที่แตกต่างกันย่อมมีผลต่อการแสดงบทบาทของบุคคลในครอบครัวให้แตกต่างกันด้วย ส่วนในเรื่องระบบเครือญาติ ต้องการศึกษาว่าปัจจุบันครอบครัวจีนมีการยอมรับญาติทางฝ่ายหญิงเพิ่มขึ้นหรือไม่ จากอดีตที่ไม่เคยยอมรับเลย เพราะถ้าหากมีการยอมรับย่อมหมายถึงว่าสตรีจีนมีสถานภาพที่สูงขึ้น แต่เดิมลักษณะครอบครัวจีนมักเป็นแบบครอบครัวขยาย การนับเครือญาติเป็นแบบ Patrilineal Kinship ซึ่งถือว่าความเป็นภรรยาของผู้หญิงซึ่งแต่งงานกับลูกชายของครอบครัวนั้น มีความหมายน้อยกว่าการที่หญิงนั้นมาเป็นสะใภ้ของครอบครัวสามี สำหรับแนวความคิดเรื่องสถานภาพ อาศัยแนวความคิดทางด้านสถานภาพที่ได้มาโดยกำเนิด เช่น เพศ ระดับรุ่นอายุ ครอบครัว และสถานภาพที่ได้มาโดยความสามารถ เช่น อาชีพ การศึกษา การสมรส เพราะสิ่งเหล่านี้มีผลทำให้บุคคลมีบทบาทหน้าที่ต่างกัน ซึ่งเมื่อนาน ๆ เข้าก็กลายเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลไป นอกจากนี้การนำแนวความคิดเรื่องบทบาทมาพิจารณาด้วย ก็เพื่อต้องการศึกษาว่า สตรีจีนที่ในอดีตมีบทบาทเป็นเพียงผู้ดูแลบ้าน ครอบครัว ในปัจจุบัน สตรีจีนเหล่านี้มีภาวะความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ โดยเฉพาะบทบาททางด้านเศรษฐกิจ เพราะเป็นที่คาดหวังไว้ว่าหากสตรีจีนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในทางเศรษฐกิจของครอบครัวด้วยแล้ว สถานภาพของสตรีในครอบครัวน่าจะสูงขึ้น

แนวความคิดในเรื่องการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม คำว่า "การผสมกลมกลืน" (Assimilation) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เช่น หมายถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้ประชาชนที่มีเชื้อชาติแตกต่างกันมีการสืบทอดทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และอยู่ร่วมในอาณาเขตเดียวกันได้บรรลุถึงความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทางวัฒนธรรม¹ นอกจากนี้ การผสมกลมกลืนยังหมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมมีแนวโน้มที่จะหมดสิ้นไป² จากความหมายต่าง ๆ ดังกล่าว อาจสรุปได้ว่าการผสมกลมกลืนหมายถึงกระบวนการที่ทำให้ความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมของบุคคลหรือกลุ่มชนในสังคมใดสังคมหนึ่งหมดสิ้นไป หรือลดน้อยลงไปจนทำให้รู้สึกว่าสังคมนั้นมิได้มีการแตกต่างกันในทางวัฒนธรรม

การผสมกลมกลืน เป็นกระบวนการทางสังคมอีกรูปหนึ่ง ที่มักจะปรากฏในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนและมีการ เคลื่อนย้ายทางสังคมทั้งภายในและภายนอกสังคม การผสมกลมกลืนคือการที่สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งรับเอาวัฒนธรรมของอีกรูปหนึ่ง จนทำให้สูญเสียเอกลักษณ์เดิมไป³ เป็นกระบวนการทางสังคมที่ค่อยทำค่อย เป็นไป เพื่อให้ความแตกต่างกันหรือการขัดกันทางวัฒนธรรมหมดไป

การผสมกลมกลืนบางครั้งทำได้ยาก ถ้าหากวัฒนธรรมของคนสองกลุ่มมีความแตกต่างกันมาก ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละชาติพันธุ์ แต่ละวัฒนธรรมย่อมมีแบบแผนแห่งความประเพณีจารีตประเพณี ตลอดจนความเชื่อต่างกัน ดังนั้นการยอมรับเอาวัฒนธรรมของผู้อื่น หรือดัดแปลง

¹Milton M.Gordon, Assimilation in American Life (New York: Oxfor University Press, 1964), P.66

²Johe F. Cuber, Sociology : A synopsis of Principles (New York: Mc Graw Hill Book Co., 1952), P.66

³สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย, เอกสารการสอนชุดวิชา สังคมศึกษา4 (กรุงเทพฯ : บริษัทสารมวลชน, 2525), หน้า 75.

วัฒนธรรมของตนย่อมทำได้ไม่สะดวกนัก การที่กลุ่มบุคคลอยู่รวมกัน เกาะกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น มีการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มมากกว่าสมาชิกที่อยู่ภายนอกกลุ่ม ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กระบวนการผสมกลมกลืนเกิดขึ้นได้ยาก แต่ถ้าหากว่าวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน หรือกลุ่มบุคคลอยู่อย่างกระจัดกระจายมีการติดต่อสัมพันธ์กับสมาชิกที่อยู่นอกกลุ่มตลอดเวลาการยอมรับ การเลียนแบบหรือการคัดแปลงวัฒนธรรมย่อมทำได้ง่ายขึ้น

อมรา พงศาพิชญ์ กล่าวว่า การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมมักเกิดขึ้นจากกระบวนการทางสังคมที่สำคัญ 3 เรื่อง คือ การแต่งงานระหว่างกลุ่ม การอพยพมาอยู่ในสังคมที่มีวัฒนธรรมต่างกัน และการเข้าสู่ระบบการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น

ในทางสังคมวิทยา การผสมกลมกลืนใช้ในความหมายดังต่อไปนี้

1. กระบวนการที่กลุ่มชน ซึ่งมักได้แก่ชนกลุ่มน้อย หรือกลุ่มที่อพยพเข้ามาได้มีการติดต่อกับกลุ่มอื่น ๆ จนกระทั่งได้ถูกดูดซึม หรือรับวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ๆ
2. ผลแห่งการรับวัฒนธรรม

โดยทั่วไปแล้ว กระบวนการแห่งการผสมกลมกลืนนั้น แม้ว่าชนกลุ่มน้อยจะเป็นฝ่ายรับวัฒนธรรมจากชนกลุ่มใหญ่ของสังคม เป็นส่วนมากก็จริงอยู่ แต่ชนกลุ่มน้อยก็อาจจะ เป็นฝ่ายให้ได้ด้วย จึงอาจจะกล่าวได้ว่ากระบวนการผสมกลมกลืนนี้เป็นแบบกระบวนการสองทางแต่การรับและการให้ไม่จำเป็นจะต้องสมดุลย์หรือเท่าเทียมกัน กล่าวคือ ฝ่ายที่เป็นชนกลุ่มน้อยอาจจะมีแนวโน้มที่จะรับมากกว่าให้ และชนกลุ่มใหญ่มีแนวโน้มที่จะให้มากกว่ารับ⁴ การให้และการรับนี้มักเกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจ คือ มักเป็นไปโดยไม่รู้ตัว การกระตุ้นหรือการสนับสนุนให้มีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมอาจกระทำได้ แต่ผลไม่จำเป็นจะต้องเป็นไปตามเป้าหมายเสมอ

การที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดจะทำตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมอื่นได้นั้นย่อมใช้เวลาอันยาวนานและบางครั้งจนตลอดชีวิตของบุคคลนั้น ก็ยังไม่สามารถผสมกลมกลืนให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่นั้นได้ทั้งหมด

⁴อุทัย หิรัญโต, หลักสังคมวิทยา (กรุงเทพฯ ฟ้าระพินา, 2522), หน้า 98.

บุคคลนั้นจะเป็นส่วนผสมของวัฒนธรรมเก่าของเขาและวัฒนธรรมใหม่ แต่ว่าไม่เข้ากับวัฒนธรรมเก่าหรือวัฒนธรรมใหม่ อย่างเช่น คนจีนที่มาอยู่ในประเทศไทยนาน ๆ บางคน จะว่าเป็นไทยก็ไม่ได้เพราะพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลเหล่านั้น ยังเห็นได้ว่าไม่ใช่ไทย แต่จะถือว่าเป็นจีนก็ไม่ได้ เพราะไม่มีวัฒนธรรมแท้ ๆ แบบจีนอยู่ในรูปแบบของการดำเนินชีวิต

การศึกษา เรื่องสถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวจีนในสังคมไทยปัจจุบัน :
 กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์ในกรุงเทพมหานคร ได้นำแนวความคิดในเรื่องการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมมาใช้ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ดูว่าการที่กลุ่มสตรีจีนที่เป็นกลุ่มกรณีศึกษานั้น มีรูปแบบของการดำเนินชีวิต เป็นแบบอนุรักษ์นิยม เป็นเพราะมีกระบวนการของการผสมกลมกลืนเกิดขึ้นในกลุ่มสตรีเหล่านี้
 น้อยมาก ทั้งนี้เพราะในพื้นที่เขต 5 เขตซึ่งได้แก่ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตบางรัก เขตยานนาวา เขตพระนคร และเขตสัมพันธวงศ์ ที่กลุ่มกรณีศึกษาอาศัยอยู่นั้น เป็นเขตที่มีจำนวนประชากรจีนอาศัยอยู่มาก ในเขตเหล่านี้เป็นแหล่งประกอบธุรกิจการค้า อยู่ในย่านใจกลางเมือง มีธุรกิจที่สำคัญเป็นจำนวนมาก คนจีนที่ส่วนใหญ่มักจะประกอบอาชีพทางการค้าขาย จึงนิยมมาตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยกันอย่างหนาแน่น เพื่อประกอบธุรกิจการค้า การที่มีคนจีนอาศัยอยู่มากทำให้คนจีนมีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับคนจีนด้วยกันเองมากกว่าคนไทย คนจีนที่มีลักษณะยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีจีนที่เคยปฏิบัติกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษอย่างเหนียวแน่นจึงมีความรู้สึกผูกพันกับประเพณีจีนมากยิ่งขึ้น มีการแต่งงานกับคนไทยน้อย และไม่ได้รับการศึกษาระบบไทยในระดับสูงกว่าภาคบังคับมากนัก การที่รูปแบบของวัฒนธรรมอื่นจะสอดแทรกเข้าไปนั้น จึงเป็นเรื่องที่ไม่สามารถจะกระทำได้ง่าย ๆ ดังนั้นกระบวนการการผสมกลมกลืนจึงเกิดขึ้นได้น้อยมาก สตรีในกลุ่มนี้จึงยังคงมีวิถีในการดำเนินชีวิตแบบจีนอยู่ ซึ่งรูปแบบในการดำเนินชีวิตของชาวจีนมีผลต่อสถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวจีนด้วย



เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชาวจีนในประเทศไทยนั้น มีผู้สนใจทำการศึกษายู่บ้างพอสมควร แต่ในเรื่องที่เกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของสตรีจีนในครอบครัวนั้น ยังไม่มีผู้ใดได้ทำการศึกษาไว้ การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชาวจีนที่ได้ทำการศึกษาวิจัยแล้วนั้น ส่วนใหญ่ก็เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อจะให้ความรู้ความเข้าใจชาวจีนในเรื่องต่าง ๆ ดิฉันอย่างกว้าง ๆ มากกว่าที่จะศึกษาวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง เพื่อให้เข้าถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตในครอบครัวของสตรีจีนอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับชาวจีนในประเทศไทยที่พอจะอ้างอิงในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

G. William Skinner นักวิชาการชาวต่างประเทศได้เข้ามาทำการศึกษเกี่ยวกับชาวจีนในประเทศไทย เริ่มศึกษาดังแต่ชาวจีนมีความสัมพันธ์กับคนไทย ใช้วิธีการค้นคว้าจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ ศึกษาถึงรูปแบบการดำรงชีวิต อาชีพ เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อชาวจีนในประเทศไทย การเปลี่ยนวิถีชีวิตจากแบบจีนมาเป็นแบบไทยและการแต่งงานกับคนไทย ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคนจีนกับรัฐบาลไทย ลัทธิชาตินิยม ซึ่งเป็นการศึกษาวิเคราะห์ที่ให้อรรถกถาเกี่ยวกับชาวจีนในประเทศไทยเป็นอย่างดี การเสนอความเป็นมาของชาวจีนในประเทศไทยใช้วิธีเสนอตามลำดับเหตุการณ์ Skinner ได้ทำการศึกษเกี่ยวกับชาวจีนอย่างกว้าง ๆ ไม่ได้ทำการศึกษาเฉพาะกรณีในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในหนังสือชื่อ Chinese Society in Thailand : An Analytical History (พ.ศ. 2500) จากการศึกษาพบว่า สังคมจีนมีลักษณะอยู่รวมกัน เป็นกลุ่มก้อน มีความผูกพันและติดต่อกันอย่างใกล้ชิดและยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีจีนที่เคยปฏิบัติกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ จริยธรรมและแรงจูงใจแบบจีนในการดำเนินชีวิต เพื่อความร่ำรวยและความสำเร็จทางวัตถุ ถือเป็น เรื่องสำคัญที่ต้องปลูกฝังในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน โดยเฉพาะฝึกอบรมให้บุตรชายรู้จักการประกอบธุรกิจการค้า ส่วนบุตรสาวเน้นการฝึกฝนในด้านงานแม่บ้านและการเรือน พบว่ามีการเปลี่ยนวิถีชีวิตจากแบบจีนมาเป็นแบบไทยและการแต่งงานกับคนไทย การเปลี่ยนสถานะทางสังคมในหมู่คนจีนมีระดับสูงมากเพราะยึดถือเรื่องเงินเป็นใหญ่ ชาวจีนอพยพยังคงติดต่อกับครอบครัวและเครือญาติที่ยังคงอยู่ในประเทศจีน การศึกษาของ Skinner ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชาวจีนและสมาคมจีนในประเทศไทยปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ที่จะนำไปสู่การศึกษาเรื่องชาวจีนในด้านอื่น ๆ ต่อไป

หนังสืออีกเล่มหนึ่งที่ Skinner ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงภาวะผู้นำของชาวจีนในประเทศไทยในเล่มที่ชื่อ Leadership and Power in the Chinese Community of Thailand (พ.ศ. 2501) ได้ทำการศึกษาวิจัยระหว่างปี พ.ศ. 2493-2498 ทำการศึกษาเกี่ยวกับสมาคมจีนในรูปลักษณะทั่ว ๆ ไป ทั้งด้านความเป็นมาของสมาคม ประเภทสมาคม ความสำคัญของสมาคมแต่ละประเภท ตลอดจนเจ้าหน้าที่และการดำเนินงานของสมาคม สมาคมที่เป็นสมาคมพื้นฐาน ได้แก่ สมาคมกลุ่มภาษาพูด ซึ่งช่วยคนจีนในด้านต่าง ๆ เช่น ช่วยผู้อพยพมาใหม่ ช่วยเรื่องอาชีพ ที่อยู่อาศัย และการศึกษาของคนจีนในประเทศไทย ประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือเล่มนี้ก็คือ ทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสมาคมจีนและองค์การอื่น ๆ ของชาวจีนในประเทศไทยโดยทั่ว ๆ ไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาวะผู้นำของชาวจีนในสมาคมและองค์การอื่น ๆ หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่สำคัญเล่มหนึ่งในบรรดาหนังสือที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนและสมาคมจีนในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะการศึกษาถึงภาวะผู้นำของชาวจีน ก็เท่ากับเป็นการศึกษาถึงสมาคมและองค์การอื่น ๆ ของชาวจีนในรูปลักษณะผู้นำอันเป็นแง่หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของสมาคมและองค์การอื่น ๆ ของชาวจีนเช่นกัน

นักวิชาการที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับชาวจีนในประเทศไทยอีกท่านหนึ่งคือ Richard J. Coughlin ซึ่งได้เข้ามาทำการศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2500-2502 เขียนหนังสือชื่อ Double Identity : The Chinese in Modern Thailand (พ.ศ. 2503) โดยทำการศึกษาเน้นหนักในด้านสังคมวิทยา เช่น ศึกษาถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีน สถาบันและกลุ่มผลประโยชน์ของชาวจีนในประเทศไทย โครงสร้างของชุมชนจีน Coughlin พบว่าคนจีนในประเทศไทยได้เปลี่ยนวิถีชีวิตไปแล้วทั้งด้านวัฒนธรรมและสังคม แบบพฤติกรรมของคนจีนพวกนี้ไม่สามารถเข้ากันได้กับคนจีนที่ยังอยู่ในประเทศจีนอีกต่อไป การศึกษาของ Coughlin จึงนับได้ว่าเป็นการศึกษาที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง อันจะช่วยปูพื้นฐานและสร้างความเข้าใจอย่างดีเกี่ยวกับรูปแบบความเป็นอยู่และทางด้านสังคมของชาวจีนในประเทศไทย

แสวง รัตนมงคลมาศ ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานของสมาคมจีน : บทศึกษาเฉพาะกรณีสมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2509) เสนอเรื่องแบบพรรณา ความและวิเคราะห์ ข้อมูลที่เก็บเป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องจากเอกสารสมาคมจีน และจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสมาคม ทำการศึกษาในเรื่องความเป็นมาของสมาคม เช่น สมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทย สมาคมชั่งตระกูล

ได้กล่าวถึงประวัติ สมาคม วัตถุประสงค์ และการดำเนินงานของสมาคม วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสมาคมก็เพื่อ เชื่อมความสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความรู้และบำเพ็ญสาธารณกุศลกิจ จากการศึกษาพบว่า สมาคมแต้จิ๋วเป็นองค์การที่ดำเนินการโดยชาวจีนแต้จิ๋วที่ร่ำรวย สมาคมดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าเพื่อสมาชิกหรือชาวจีนแต้จิ๋วโดยเฉพาะ ปัญหาของสมาคมคือ ปัญหาเกี่ยวกับอนาคตของสมาคม ซึ่งกรรมการของสมาคมส่วนใหญ่เป็นชาวจีนแต้จิ๋วที่อยู่ในวัยใกล้ชรา ด้วยเหตุนี้จึงเกิดปัญหาว่าในอนาคตจะมีผู้สืบทอดความรับผิดชอบต่อสมาคมแต้จิ๋วหรือไม่ เพราะเท่าที่ได้ศึกษามาพบว่าลูกหลานของชาวจีนแต้จิ๋วให้ความสนใจต่อสมาคม น้อยมาก นอกจากนี้สมาคมมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ เพราะองค์การเป็นแบบการกุศล สมาคมมีการประสานงานทั้งในและนอกองค์การ

ในปี พ.ศ. 2510 ยูฟ เรศ มิลลิแกน ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของชาวจีนในประเทศไทย เป็นการศึกษาวิจัยจากเอกสาร ในการศึกษาจะศึกษาจากหลักฐานที่ปรากฏเป็น เอกสารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตลอดจนสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นการศึกษาถึงบทบาทของชาวจีนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสังคม เศรษฐกิจ เป็นต้น ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 การนำภรรยามาจากเมืองจีนด้วย เป็นสิ่งที่ทำกันได้ยาก เฉพาะคนจีนที่มีฐานะร่ำรวยเท่านั้นจึงสามารถนำภรรยาจากเมืองจีนได้ ทั้งนี้เพราะในสมัยนั้นประเทศจีนยังไม่อนุญาตให้ภรรยาชาวจีนติดตามสามีไปต่างประเทศได้ เพราะเกรงว่าจะเป็นเรื่องเสียหายแก่ครอบครัวได้ ยิ่งสตรีซึ่งยังไม่สมรสด้วยแล้ว เป็นสิ่งเหลือคิดในการ เดินทางออกนอกประเทศ ทั้งนี้ยกเว้นแต่พวกโสเภณี แต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ใน 3 ของผู้ที่อพยพเข้ามาจะนำภรรยาไปด้วย จนกระทั่งระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อัตราเพศในชุมชนชาวจีนจึงขึ้นสู่ระดับปกติ นอกจากนี้ยังพบว่า บทบาทของชาวจีนในปัจจุบันได้ลดความสำคัญลงเป็นอันมาก ซึ่งเหตุผลสำคัญอาจเป็นเพราะความ ี้อ่อนแอจากความแตกแยกกันเองภายในประเทศจีนอย่างหนึ่ง และเป็นเพราะนโยบายอันถูกต้องของรัฐบาลในการดำเนินการต่อชาวจีนด้วยโครงสร้างบางอย่างของสังคมจีนได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ ใน เรื่องแบบฉบับในการดำเนินชีวิต คนจีนได้เปลี่ยนทัศนคติไปหลายประการ เช่น การถือว่าเมืองไทยเป็นบ้าน เกิด เมืองนอน การใช้ภาษาไทยภายในครอบครัวมากขึ้น การจัดบ้านแบบตะวันตก การเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพ (รับราชการ)

บุญสนอง บุญโยทยาน ทำการศึกษาคนจีนในเขตกรุงเทพมหานครและธนบุรี โดยให้คำจำกัดความคนจีนว่าหมายถึง บุคคลที่เกิดในประเทศไทยและถูกเลี้ยงดูในครอบครัวที่มีตำราพูดภาษาจีน ทำการศึกษาในเรื่องภูมิหลังและการให้การศึกษาแก่บุตรหลานของคนจีนทัศนคติในด้านต่าง ๆ เช่น การประกอบอาชีพ การใช้ภาษา การประกอบพิธีการทางศาสนา การคบหาสมาคมเพื่อนฝูง และการดำรงชีวิตในครอบครัว รวมถึงการเลือกคู่ครอง เป็นต้น ทำการศึกษาในหัวข้อเรื่อง Chinese - Thai Differential Assimilation in Bangkok : An Exploratory Study (พ.ศ. 2514) วิธีการในการศึกษาคือ ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง แจกแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ โดยได้แบ่งคนจีนที่ทำการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่ง เป็นกลุ่มที่ได้รับการศึกษาน้อยมีรายได้สูง กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่มีการศึกษามากกว่ากลุ่มที่หนึ่ง มีสถานะในด้านต่าง ๆ คล้ายกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มที่สามจะเป็นกลุ่มที่ได้รับการศึกษา มีอาชีพรับราชการ การศึกษาเพื่อต้องการดูว่าคนจีนและไทยมีการผสมกลมกลืนในเรื่องต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด จากการศึกษาพบว่า คนจีนทั้ง 3 กลุ่มยังต้องการให้ลูกพูดภาษาจีนโดยเฉพาะกลุ่มหนึ่งและกลุ่มสอง ในด้านการศึกษา กลุ่มสาม จะเป็นกลุ่มที่ศึกษาตามระบบการศึกษาไทยมากที่สุด และได้ใช้การศึกษานี้เพื่อประกอบอาชีพ ในขณะที่จีนกลุ่มหนึ่งและสองยังมีความคิดที่จะมีอาชีพค้าขายอยู่ คนจีน 3 กลุ่มนี้มีสัดส่วนในการผสมกลมกลืนกับคนไทยแตกต่างกัน คนกลุ่มสามสามารถที่จะกลมกลืนกับคนไทยได้ดีที่สุด ทางด้านศาสนา คนจีนนิยมทำบุญโดยการไหว้เจ้าไหว้ศาลมากกว่าจะไปวัด เช่นคนไทย ถือว่าการทำพิธีงเด็กจะเป็นการทำบุญให้แก่ผู้ตาย ในขณะที่คนไทยถือว่าการบวชเป็นการทำบุญให้พ่อแม่ญาติผู้ใหญ่ คนจีนทั้ง 3 กลุ่มมีความเต็มใจที่จะสมาคมกับคนไทยโดยเฉพาะกลุ่มสาม มีการแต่งงานระหว่างคนไทยและจีน แต่กลุ่มหนึ่งและสองนิยมให้แต่งงานกับคนจีนด้วยกันมากกว่า อาจสรุปได้ว่า คนจีน 3 กลุ่มนี้ คนจีนกลุ่มสามมีความเป็นไทยมากที่สุด ในขณะที่คนจีนกลุ่มหนึ่งเป็นไทยน้อยที่สุด

Jacques Amyot ศึกษาค้นคว้าและเขียนหนังสือชื่อ The Chinese and the National Integration in Southeast Asia (พ.ศ. 2515) เป็นการศึกษาคนจีนที่อาศัยอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 4 ประเทศ อันได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียและไทย โดย Amyot อาศัยข้อมูลจาก Skinner และ Coughlin จากการศึกษาพบว่า คนจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทุกวันนี้ดำเนินชีวิตอย่างไทย จากลักษณะที่

กล่าวทำให้บังชีได้ยากกว่าบุคคลที่พบเห็น เป็นคนจีนหรือคนไทย รูปแบบของการผสมกลมกลืนคนจีนให้กลายเป็นไทยนั้น กล่าวได้ว่าประเทศไทยประสบความสำเร็จมากที่สุดในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกัน การศึกษาของ Amyot ช่วยให้เห็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างกว้าง ๆ ของคนจีนในไทย อันจะเป็นพื้นฐานอันดีสำหรับการศึกษาค้นคว้าคนจีนในประเทศไทย

เกียรติศักดิ์ มั่นศรี ทำการศึกษาวิจัยเรื่องสังคมของชาวจีนในประเทศไทย (พ.ศ. 2519) ซึ่งศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความเป็นมาของชาวจีนในประเทศไทย สภาพสังคมชาวจีน การรวมกลุ่มในทางสังคม อิทธิพลของชาวจีนแผ่นดินใหญ่ต่อชาวจีนในประเทศไทย และมาตรการการควบคุมชาวจีน วิธีการศึกษาอาศัยค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ จากการศึกษาพบว่า ชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จตั้งครอบครัวเป็นปึกแผ่นมีฐานะมั่นคง มีอาชีพทางการค้าและเพื่อรักษาอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจของตนไว้ ชาวจีนจึงได้ร่วมกันก่อตั้งสมาคมของตนขึ้น ชาวจีนในประเทศไทยได้เผยแพร่ลัทธิชาตินิยมเข้ามาในหมู่ชาวจีนโพ้นทะเล ความเคลื่อนไหวนี้ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนคนไทยทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้รัฐบาลไทยมองเห็นภัยอันตรายและพยายามเข้มงวดกวดขันในเรื่องนี้อย่างจริงจัง รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายการผสมกลมกลืน แต่อย่างไรก็ตามนโยบายดังกล่าวก็ไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อ เนื่องจริงจังนัก แล้วแต่ยุคสมัยที่บางสมัยก็ดำเนินการอย่างเข้มงวด แต่บางสมัยก็ไม่สนใจในปัญหานี้สัก

จู้ นามศิริชัย (วิจิตรวาทการ) ทำการศึกษาถึงรูปแบบทั่ว ๆ ไปในการดำเนินชีวิตภายในครอบครัวและบทบาทความสัมพันธ์ของสมาชิกระหว่างคนจีนในตลาดกลาง เปรียบเทียบกับคนไทยที่ทำงานอยู่ในองค์การรถไฟแห่งประเทศไทย โดยทำการศึกษาในหัวข้อเรื่อง Not Too High and Not Too Low : A Comparative Study of Thai and Chinese Middle-Class life in Bangkok, Thailand (พ.ศ. 2522) เป็นการศึกษาวิจัยแบบเชิงคุณภาพ วิธีในการเก็บข้อมูลคือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากการศึกษาพบว่า คนจีนในตลาดกลางและคนไทยในบ้านพักองค์การรถไฟมีลักษณะที่แตกต่างกันหลายเรื่อง เช่น คนจีนมักมีลักษณะครอบครัวแบบครอบครัวขยาย ในขณะที่รูปแบบครอบครัวของคนไทยคือครอบครัวเดี่ยว จีนนับถือ เครือญาติข้างฝ่ายบิดาเท่านั้น ส่วนคนไทยนับถือ เครือญาติทั้งสองฝ่าย รูปแบบของการอยู่อาศัยภายหลังการแต่งงาน คือคนจีนฝ่ายหญิงจะมาอยู่อาศัยกับฝ่ายชาย ในขณะที่ครอบครัวคนไทยส่วนใหญ่ฝ่ายชายจะเข้าไปอยู่อาศัยในบ้านของฝ่ายหญิง สถานภาพในครอบครัวของสตรีจีน เมื่อเปรียบ

เทียบกับสตรีไทยแล้วมีสถานภาพที่ต่ำกว่ามาก ซึ่งเรื่องนี้มีความสัมพันธ์ถึงในเรื่องความต้องการเพศของบุตรและการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วย คือคนจีนต้องการบุตรชายและรังเกียจในการมีบุตรสาว ดังนั้นในการเลี้ยงดูบุตรชายจะถูกเลี้ยงอย่างเอาใจใส่เป็นพิเศษมากกว่า ซึ่งในเรื่องนี้คนไทยไม่มีอคติในเรื่องเพศของบุตร เหมือนอย่างคนจีน

Cristina Blanc Szanton ทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคนไทยและคนจีนในอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ในหัวข้อเรื่อง Thai and Sino - Thai in Small Town Thailand : Changing Patterns of Interethnic Relations (พ.ศ.2523) ซึ่งเป็นการศึกษาวิเคราะห์คนจีนตั้งแต่อดีต อาศัยข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการที่ทำการศึกษเกี่ยวกับคนจีนในไทย อันได้แก่ข้อมูลของ Skinner, Amyot, และบุญสนอง เป็นต้น และอีกส่วนหนึ่งเป็นการศึกษาของผู้เขียนเองซึ่งเป็นเรื่องของคนจีนที่อาศัยอยู่ในอำเภอศรีราชา การศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการผสมกลมกลืนคนจีนตั้งแต่เริ่มอพยพเข้ามา โดยมีวิธีการต่าง ๆ ในการผสมกลมกลืน เช่น การแต่งงานกับคนไทย การควบคุมการศึกษาในโรงเรียนจีน และการสนับสนุนคนจีนให้ใช้ชื่อไทย ซึ่งในการผสมกลมกลืนคนจีนในไทยนี้ประสบความสำเร็จอย่างมาก นอกจากนี้ Szanton ยังสนใจในเรื่องพฤติกรรมของคนไทยที่มีผลต่อการผสมกลมกลืนคนจีนให้กลายเป็นคนไทยด้วย Szanton ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการแต่งงานระหว่างคนไทยและคนจีนว่าไม่จำเป็นที่จะต้องเกิดรูปแบบการผสมกลมกลืนเสมอไป ผลกระทบจากองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจได้ทำให้ลักษณะของครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนในศรีราชาเปลี่ยนแปลงไป แม้จะยังคงดำเนินธุรกิจในรูปแบบครอบครัว แต่ก็มีการเลื่อนชั้นทางสังคมสูงขึ้น เพราะประสบความสำเร็จในธุรกิจทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้กลายเป็นชนชั้นกลางในชุมชนดังกล่าว บทบาทและสถานภาพของสตรีในครอบครัวก็เปลี่ยนไป สตรีได้รับการศึกษาสูงขึ้น แต่ยังคงพึ่งตนเองไม่ได้ต้องทำงานให้แก่ครอบครัวเท่านั้น โดยเฉพาะผู้หญิงที่ครอบครัวดำเนินธุรกิจขนาดเล็ก ในปี พ.ศ. 2517 ผู้หญิงไทยเชื้อสายจีนเพียงร้อยละ 19 ที่ดำเนินธุรกิจของตนเองหรือประกอบอาชีพอิสระที่ไม่ใช่ของครอบครัว แต่ในแง่ทัศนคติก็ยังคงผูกพันอยู่กับครอบครัวเป็นสำคัญ

บทความอีกบทหนึ่งคือ Gender and Intergenerational Resource Allocations : Thai and Sino-Thai Household in Central Thailand (พ.ศ.2528) เป็นบทความที่ Szanton ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคนไทยและคนจีนในอำเภอศรีราชาเช่นเดียวกัน Szanton ศึกษาพบว่ามีข้อแตกต่างระหว่างคนไทยและคนจีนในอำเภอศรีราชาหลายข้อคือ ในเรื่องจำนวนบุตร พบว่าคนไทยโดยเฉลี่ยมีบุตรอยู่ระหว่าง 2-3 คน ในขณะที่คนจีนนิยมมีบุตรโดยเฉลี่ย 5-6 คน ชายไทยจะแต่งงานและมีบุตรคนแรกเมื่ออายุเลย 26 ปี แต่ชายจีนจะแต่งงานและมีบุตรคนแรกก่อนคืออายุประมาณ 21-24 ปี ในการสืบทอดมรดกคนจีนจะไม่มี



การแบ่งจะเก็บรักษาธุรกิจของครอบครัวไว้ เป็นสมบัติส่วนกลางของทุกคน ซึ่งผิดกับคนไทยที่จะแบ่งออกเป็นส่วน ๆ เพื่อให้แต่ละคนไป Szanton ศึกษาคนจีนที่เป็นเจ้าของร้านค้าธุรกิจต่าง ๆ ในอำเภอศรีราชา พบว่าในการทำธุรกิจของคนจีนผู้ชายจะมีบทบาทมาก ผู้หญิงถึงแม้จะมีส่วนช่วยเหลือในด้านการค้าของครอบครัว แต่การทำ การตัดสินใจในธุรกิจก็เป็นหน้าที่ของผู้ชาย เรื่องที่เกี่ยวกับธุรกิจถือว่าเป็นความลับที่จะให้บุคคลภายนอกไม่รู้ได้ การร่วมมือกันภายในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญเพราะนั่นหมายถึงความสำเร็จที่จะได้รับ ถ้าไรที่ได้รับ เป็นของส่วนรวมไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ ข้อค้นพบที่น่าสนใจอีกข้อหนึ่งคือ ปัจจุบันสตรีทั้งไทยและจีนในอำเภอศรีราชามีสถานภาพที่ดีขึ้นมาก สตรีเริ่มมีบทบาทในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งการที่สตรีมีบทบาทมากขึ้นนี้มีผลต่อการพัฒนาชุมชนด้วย

บุคคลอีกท่านหนึ่งที่สนใจทำการศึกษาในเรื่องของคนจีน เช่นเดียวกัน คือ สมบูรณ์ สุขสำราญ ทำการศึกษาในหัวข้อเรื่องความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรมของชุมชนชาวจีน (พ.ศ. 2529) จากการศึกษาพบว่า ในรอบปีหนึ่ง วัฒนธรรมจีนมี 8 เทศกาลที่สำคัญ คือ ตรุษจีน หยวนเซียว เซ็งเม็ง ขนบจ้าง สารทจีน (เทศกาล) ไหว้พระจันทร์ กินเจ และไหว้ศาลเจ้าประจำปี พิธีกรรมในรอบชีวิตของชาวจีนมี 5 พิธีกรรม ได้แก่ การรับขวัญเด็ก ผ่านช่วงอายุ แต่งงาน แซยิด และกงเด็ก พิธีกรรมในรอบปีและรอบชีวิตของชาวจีนที่แสดงออกมานั้น ไม่ได้มีลักษณะที่เป็นของแท้ดั้งเดิม การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ได้ลดขั้นตอนของการปฏิบัติตามพิธีกรรมลงไป ชาวจีนที่เข้าร่วมพิธีกรรมได้ลดน้อยลงไปและมีแต่ผู้เฒ่าผู้แก่หรือวัยกลางคน แสดงว่าความเชื่อทางศาสนาที่เป็นรากฐานของพิธีกรรมและองค์ประกอบของพิธีกรรมได้มีการกลืนกลายบางส่วน โดยได้รับอิทธิพลโดยตรงจากวัฒนธรรมไทย ชาวจีนที่อพยพเข้าสู่สังคมไทยจะมีความรู้สึกไร้เสถียรภาพ โดยเฉพาะไม่อาจรู้ถึงอนาคตภายหน้าของตนได้ ทำให้ต้องเกาะกลุ่มรวมตัวกันอยู่อย่างเหนียวแน่น โดยมีวัฒนธรรมจีนเป็นตัวยึดเกาะ ต่อมาเมื่อชาวจีนได้รับความสำเร็จหรือเป็นที่ยอมรับในสังคมไทย ความรู้สึกกังวลในเสถียรภาพและอนาคตก็ลดน้อยลง ความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาในหมู่คนเชื้อชาติเดียวกัน ความเคร่งครัดในวัฒนธรรมจะลดน้อยลง เป็นลำดับ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวจีนกลุ่มนี้จึงคลี่คลายไปในทางที่สามารถผสมกลมกลืนกับสังคมส่วนใหญ่ แต่ไม่ได้หมายความว่า จะปลีกตัวออกจากกลุ่มชุมชนจีนโดยสิ้นเชิง